

TÜRKİYE'DE SPOR BİLİMLERİ VE MESLEKİ SORUNLAR: NİTEL BİR ANALİZ

Nevzat MİRZEOĞLU *
Dilşad ÇOKNAZ *

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de spor bilimlerinin ve sporla ilgili mesleklerin mevcut durumunun sorgulamak ve nitel araştırma yöntemleriyle analiz etmektir.

Bu amaçla, 3'ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu müdürü olan 5 profesör ile görüşme yapılmıştır. Görüşmelerde nitel araştırma yöntemlerinden biri olan görüşme formu tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler sırasında katılımcıların izniyle kayıt cihazı kullanılmış ve veriler bu yolla elde edilmiştir. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın geçerliliği için elde edilen bulguların anlamlı bir bütün oluşturması sağlanmış, bulguların kendi arasında tutarlı ve anlamlı olmasına dikkat edilmiştir. Ayrıca araştırma sonuçları, araştırma soruları ile tutarlı haldedir. Araştırmanın güvenilirliği için, katılımcılarla yüz yüze görüşmelerde gerektiğinde açıklamalarda bulunarak yönlendirmeler yapılmış, araştırmanın veri kaynağı olan bireyler isim ve birim bildirilmeden tanımlanmıştır. Elde edilen verilerin analizi sırasında ise beden eğitimi ve spor alanından üç araştırmacı birbirlerinden bağımsız olarak çalışmışlardır. Bu çalışmalarda her araştırmacının bulduğu sonuçlar karşılaştırılarak teyit edilmiştir. Sonuç olarak, Türkiye'de spor bilimlerinin konumu ve kimliğine ilişkin olarak bilim sınıflaması ve temsil ve tanıtım sorunları öne çıkmaktadır. Spordaki meslek alanlarıyla ilgili öne çıkan sorunlar ise yasal dayanak, mesleki kimlik ve akreditasyondur.

Anahtar Kelimeler: Spor Bilimleri, Türkiye.

Geliş tarihi: 10.03.2006; Yayına kabul tarihi: 05.11.2006

* A.İ.B.Ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, BOLU

SPORT SCIENCES IN TURKEY AND VOCATIONAL PROBLEMS: A QUALITATIVE ANALYSIS

ABSTRACT

The purpose of the study was to investigate the current situation of sports science and sports related professions in Türkiye and to analyze it with qualitative methods. Half-setted interviewing was applied to 5 profesors in sport science, three of them were the head of The Schools of PE. Data were collected by the interview recordings which were used with the permission of the participants. The content analysis was used to alayze the data. For the validity of the study, results were organized as a significant whole and the results were consistent and significant in between. Furthermore the reults of the study were consistent to the questions of the research. The subjects were informed during face to face interview when it was needed and the subjects were described without mentioning their names fort he reliability of the study. The data were analyzed by 3 different researchers in the field of Physical Education and Sports. The results were compered the each other to control. As a result, classification, representation and persentation of sports sciences were mentioned as aproblem related with the identification and the placement sports sciences.

Key Words: Sport Sciences, Turkey

GİRİŞ

Bir disiplinin bilim olarak nitelendirilebilmesi birçok ölçütü yerine getirmesi ile mümkün olabilir. Bu ölçütler aşağıda verilmiştir⁽⁶⁾;

- Kendine özgü araştırma ve yöntemleri olan ve herkes tarafından kabul gören bir konusunun olması,
- Kendi kavramsal dizgesini (sistemini) oluşturması,
- Genelleyici olması,
- Hem kuramsal, hem uygulamaya dönük olması,
- Ortaya koyduğu sonuçlarla kabul görmesi ve gelecek için öngörülerle süreçsel bir işlevi yerine getirmesi,
- Anlaşılır, ortak duyulu bir dil üzerine kurulmuş olması,
- Evrensel kavramlar ve bunların karşılıklarını içeren ulusal bilim dilinin bulunması.

Spor bilimleri çok disiplinli yapısının tüm zorluklarına rağmen yukarıdaki ölçütlerin birçoğunu yerine getirmiş bulunmaktadır ve klasik anlamda temelleri beden eğitime dayalı olmasına rağmen günümüzde "Spor Bilimleri" kavramı olarak dünya bilim evreninde yerini almıştır⁽⁹⁾.

Türkiye'de spor bilimlerinin ilk adımı 1932 yılında Gazi Terbiye Pedagoji Enstitüsü'nün kurulması ve beden eğitimi öğretmenliği programının başlaması ile atılır. 1970'li yıllarda Spor

Akademilerinin kurulmasıyla bugünkü anlamıyla en önemli ve belirgin alt yapısını kazanır. Ülkemizdeki spor bilimleri bugünkü yapısına 1990 yılında Hacettepe Üniversitesi'nin YÖK tarafından kabul edilen Sporda Psikososyal Alanlar, Sporcu Sağlığı, Spor Eğitimi, Spor Organizasyonu ve Yönetimi ve Antrenman ve Hareket Bilimleri Anabilim dallarıyla kavuşur⁽⁴⁾. Bu yapılanma günümüzde; Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Spor Bilimleri ve Teknolojisi Yüksekokulu ve yukarıda belirtilen Anabilim Dalları şeklinde devam etmektedir⁽⁹⁾. Bununla birlikte; Yüksek Öğretim Kurulu bu Anabilim Dallarını "Doçentlik" temel alanları olarak tanımamaktadır⁽¹⁴⁾.

Beden eğitiminden spor bilimlerine geçiş, dünyadaki benzerleri gibi çok yönlü etkileşimin sonucudur. Türkiye'de bu değişimi etkileyen faktörler ise⁽⁶⁾;

1. Dünyayı takip etmek: Doğu-Batı
2. Yeni meslek alanları
3. Hareket ve sporu, beden eğitimi sınırları içerisinde inceleyememek
4. Kimlik erozyonu ve yeni arayışlardır.

Ancak bütün bu gelişmelere ve değişmelere rağmen Spor Bilimleri önemli sorunlarla karşı karşıya bulunmaktadır. Bu sorunların başında gelenler ise⁽⁵⁾;

- Yapısal sorunlar
- Yasal düzenleme sorunları
- İstihdam sorunları
- Mesleki kimlik sorunları

olarak ifade edilmektedir.

Bu bağlamda, bu araştırma Türkiye'de spor bilimlerinin gelişimini nitel araştırma yöntemleriyle analiz etmeyi amaçlamaktadır.

YÖNTEM

Bu çalışmada, Türkiye'de spor bilimlerinin gelişimi ve sporla ilgili mesleklerin mevcut durumunun analizi amacıyla nitel araştırma teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada veri toplamaya ilgili olarak "görüşme" yöntemi seçilmiştir. Nitel çalışmalarda kullanılmak üzere önerilen üç tür görüşme yaklaşımı bulunmaktadır. Bunlar; sohbet tarzı görüşme, görüşme formu ve standart açık uçlu görüşme tekniğidir⁽¹³⁾. Bu çalışmada "görüşme formu" yöntemi kullanılmıştır. Bu görüşme yaklaşımı, araştırmacıya önceden hazırlanmış konu ve sorulara sadık kalarak, hem sorular hakkında ayrıntılı bilgi alabilme hem de ek sorular sorabilme özgürlüğü tanıdığı için tercih edilmiştir. Bu doğrultuda, görüşmeler sırasında katılımcılara yöneltilen sorular için bir

görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formu, spor bilimlerinin konumu ve kimliği ile spora ait mesleklerin konumu ve kimliği ana başlıkları olmak üzere iki bölümden oluşturulmuştur. Yapılan görüşmelerde katılımcıların izni ile ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

Araştırmada 3'ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Müdürlüğü görevi yapmakta olan toplam 5 profesör yer almıştır. Araştırmada yer alan öğretim üyeleri veri analizi ve bulguların sunumunda nitel araştırmanın biçimine uygun olarak "katılımcı" olarak adlandırılmışlardır.

Verilerin analizinde nitel analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. Öncelikle betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulmuşlardır. Bu bağlamda içerik analizinin dört aşaması da gerçekleştirilmiştir. İlk aşamada veriler kodlanmıştır. Bu aşamadan sonra temalar bulunmuştur. Bulunan tema ve kodların kendi aralarında düzenlenmesinin ardından bulgular yorumlanarak analiz tamamlanmıştır.

Araştırmanın iç geçerliliği için elde edilen bulguların anlamlı bir bütün oluşturması sağlanmış, bulguların kendi arasında tutarlı ve anlamlı olmasına dikkat edilmiştir. Dış geçerlilik ile ilgili olarak ise araştırma sonuçları, araştırma soruları ile tutarlı haldedir. Araştırmanın dış güvenilirliği için, katılımcılarla yüz yüze görüşmelerde gerektiğinde açıklamalarda bulunarak yönlendirmeler yapılmış, araştırmanın veri kaynağı olan bireyler isim ve birim bildirilmeden tanımlanmıştır. Son olarak araştırmanın iç güvenilirliği için ise elde edilen verilerin analizi sırasında beden eğitimi ve spor alanından üç araştırmacı birbirlerinden bağımsız olarak çalışmışlardır. Bu çalışmalarda her araştırmacının bulduğu sonuçlar karşılaştırılarak teyit edilmiştir.

BULGULAR

Araştırmada spor bilimlerinin konumu ve kimliğine ilişkin soruların analizi sonucunda kodlar ve temalar ortaya çıkarılmıştır. Ortaya çıkarılan bu kod ve temalar Tablo 1.'de yer almaktadır. Elde edilen bulgulara göre "gelişim süreci" teması dışındaki diğer tüm temalar spor bilimlerine ilişkin sorunları yansıtmaktadır.

Tablo 1. Spor Bilimlerinin Konumu ve Kimliği ile İlgili Değerlendirmelerden Elde Edilen Kodlar ve Temalar

TEMALAR	KODLAR	KATILIMCI
Gelişim Süreci	-gelişmekte olan -gelişim potansiyeline sahip -genç	A, C, D, E (S1, S2)
Bilimsel Sınıflama Sorunu	-ön yargılı yaklaşım -alan dışı bilgiyle yapılanma -çok disiplinliliği sınıflayamama	A, B, C, D, E (S2, S3,S4)
Tanıtım ve Temsil Sorunu	-alan tanıtımının yetersizliği -ifade eksikliği -temsilci eksikliği	A, B,C, D, E (S3, S4)
Örgütlenme Sorunu	-dayanışma eksikliği -işbirliği eksikliği -dayanışma sorunu -kamuoyu oluşturma gereği -dernekçilik -meslek odası	A, B, C, D (S2, S5, S6)
Bilimsel Geri Kalmışlık	-yeni olmaktan kaynaklanan sorunlar -geri kalmış	A ,C, D, E (S1, S2)
Kurumsallaşma Sorunu	-kurumsallaşamama -kurumsallaşmada hatalar -kurumsallaşmakta olan	C, D, E (S1, S2)
Bilimsel Kalite Sorunu	-kalite sorunu yok -eğitim kalitesi -lisansüstü eğitim kalitesi	A, B, C (S1, S2, S3)
Bilime Katkı Sorunu	-bilime katkıda eksiklik -bilimsel yayın eksikliği	A, D (S2)
Akademik Alt Yapı Sorunu	-spor bilimcilerin akademik alt yapı eksikliği -çok disiplinliliğe dayanan bilgi eksikliği	A (S1)
Kimlik Sorunu	-kimliğini bulamama -ortak dil konuşmama	C (S1, S5)

A, C, D ve E katılımcıları yapılan kodlamalar sonucunda spor bilimlerinin "gelişmekte olduğunu" ve bununla birlikte "gelişim potansiyeline sahip" olduğunu belirtmişlerdir. Katılımcılar, spor bilimlerinin "genç" olduğunu ifade etmişlerdir. Yapılan analizler sonucunda spor bilimlerinin konumu ve kimliğine ilişkin tek tema ifade "gelişim süreci" olarak görünmektedir.

Katılımcılar spor bilimlerine karşı "ön yargılı yaklaşım"a dikkati çekerek, spor bilimleri içindeki "çok disiplinliliğin sınıflandırılmaması" ve üst kurumlardaki "alan dışı bilgiyle yapılanma" nın varlığını ifade etmişlerdir. Bu olumsuzluklar sonuçta spor bilimlerine ait bir "bilimsel sınıflama sorunu"nu ortaya çıkarmaktadır. Katılımcıların tamamının ortak olarak ifade ettiği ana temalardan

biri de "tanıtım ve temsil sorunu" olarak ortaya çıkmıştır. Katılımcılar "bilimsel sınıflama sorunu"nun aksine "tanıtım ve temsil sorunu"nun spor bilimcilerden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Bu ana tema altında ifade edilen kodlar ise, "alan tanıtımının yetersizliği", "ifade eksikliği" ve "temsilci eksikliği"dir.

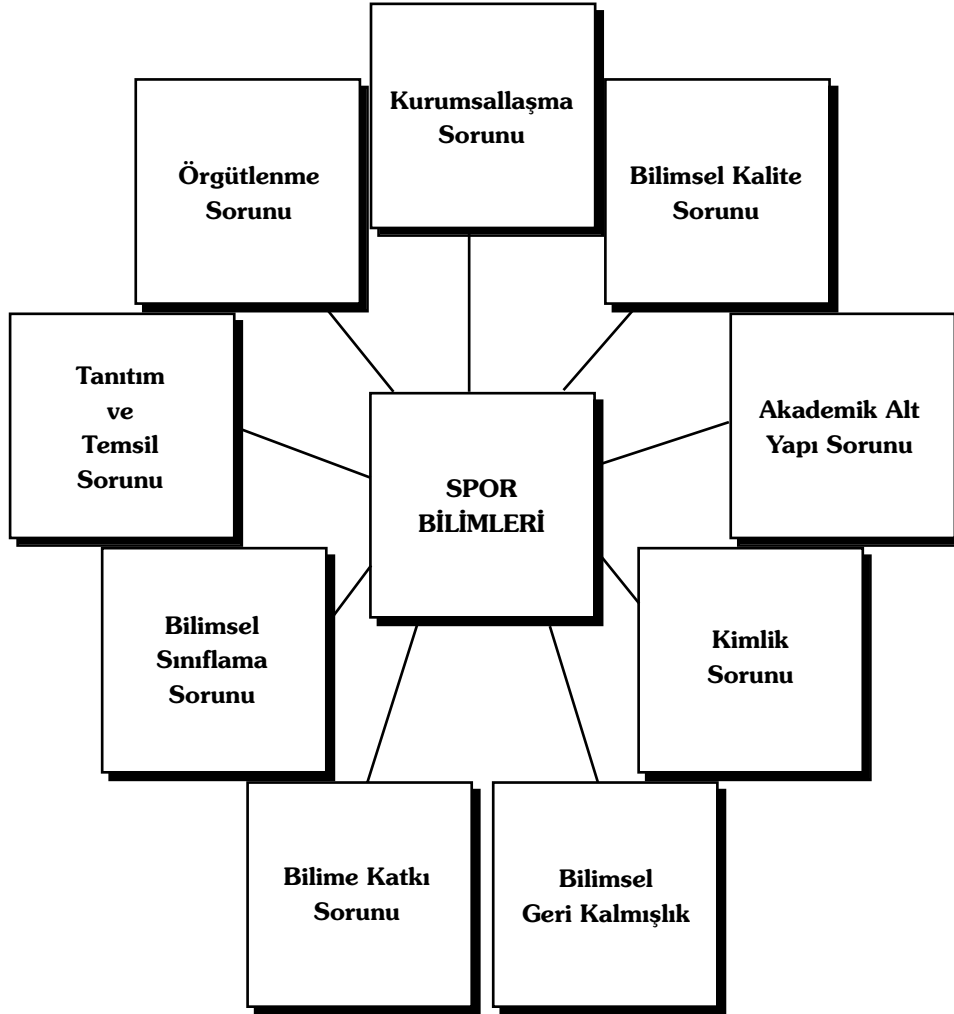
Katılımcı A, B, C ve D yapılan kodlamalar sonucunda spor bilimciler arasında "dayanışma" ile "işbirliği" eksikliği olduğunu ve "dayanışma sorunu" yaşandığını belirtmişlerdir. Bu bağlamda "meslek odası" ve "dernekçilik" sorunun çözümüne yönelik öneriler biçiminde ortaya çıkarken, "kamuoyu oluşturma" alternatif bir yöntem olarak önerilmiştir. Katılımcı A, C, D ve E açık bir biçimde spor bilimlerinin diğer bilim dallarına nazaran "geri kalmış" olduğunu belirtmişlerdir. "Bilimsel geri kalmışlık" ana temasının altında ortaya çıkan diğer kod ise "yeni olmaktan kaynaklanan sorunlar" olarak ifade edilmiştir.

Spor bilimlerinin kurumsallaşmasına ilişkin olarak sorulan sorunun analizi sonucunda katılımcı C, D ve E spor bilimlerinin henüz "kurumsallaşamadığını", "kurumsallaşmasında hatalar" yaşandığını ve bu bağlamda "kurumsallaşmakta olduğunu", bir başka ifade ile hala kurumsallaşma sürecini yaşadığını ifade etmişlerdir.

Katılımcı A ve C spor bilimlerinde özellikle eğitimin kalitesizliğine dikkat çekerken, lisansüstü eğitimde de aynı kalitesizliğin göze çarptığını dile getirmişlerdir. Katılımcı B ise, diğer disiplinleri de göz önüne alarak spor bilimlerinde bir kalite sorunu yaşanmadığını belirtmiştir. Analizler sonucunda elde edilen kodlar "bilimsel kalite sorunu" teması ile açıklanmıştır. Yapılan analizler sonucunda "Bilime katkı sorunu" ortaya çıkan bir diğer temadır. A ve D katılımcıları Türkiye'de spor bilimlerinin genel anlamda bilime çok fazla katkı sağlayamadığını ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre spor bilimleri alanında "bilimsel yayın eksikliği" de yaşanmaktadır.

Katılımcı A, "spor bilimcilerin akademik alt yapı eksikliği"nin ve "çok disiplinliliğe dayanan bilgi eksikliği"nin sorun teşkil ettiğini belirtmiş, bu sorunlar araştırma kapsamında "akademik alt yapı sorunu" olarak ifade edilmiştir. Son olarak katılımcı C'nin ifadelerine göre, "kimliğini bulamamış" ve ortak dili konuşamayan" spor bilimleri bu bağlamda bir "kimlik sorunu" yaşamaktadır.

Tablo 1'de de görüldüğü gibi "gelişim süreci" teması dışındaki diğer tüm temalar spor bilimlerine ait sorunları yansıtmaktadır. Bu yüzden spor bilimleri ile ilgili mevcut sorunlar Şekil 1'de ayrıca gösterilmektedir.

Şekil 1. Türkiye’de Spor Bilimlerinin (Araştırma Bulgularına Dayalı) Sorunları

Tablo 2’de spordaki meslek alanlarının konumu ve kimliği ile ilgili sorulardan elde edilen verilerin analizi sonucunda ortaya çıkan temalar ve bu temalara ait kodlar sunulmuştur.

Tablo 2. Spordaki Meslek Alanlarıyla İlgili Değerlendirmelerden Elde Edilen Kodlar ve Temalar

TEMALAR	KODLAR	KATILIMCI
Yasal Dayanak	-hizmet sınıfı olarak tanım sorunu -yasal alt yapının oluşturulmaması -tanımlanmamış kadrolar	A, C, D,E (S1, S2, S3)
Mesleki Kimlik	-tanımlanmış alan -tanımlanmamış alan -tanımlanabilir alan -mezun olunan alana göre tanımlama -mesleki tanımların çeşitlendirilmesi gereği -yeni meslek alanlarının tanımlanması -kişisel çabaya dayalı mesleki kimlik yaratma	A, B, D (S1, S2)
Akreditasyon	-kalite gereği -eğitimde kalite eşitsizliği -piyasada kalite eşitsizliği -kalite kriterleri oluşturma -fakülteleşmenin kaliteye katkısı	A, B, C, E (S3)
İstihdam	-istihdam yeri -istihdam fazlası	A, C, E (S2, S3)
Mesleki Yapılanma	-mesleki örgütlenme eksikliği	A (S1)

Katılımcı A, C, D ve E spordaki meslek alanlarının "hizmet sınıfı olarak tanımlanmamış" olmasından dolayı bu konuda ciddi sıkıntılar yaşandığını ifade etmişlerdir. "Yasal alt yapı oluşturulmadan" açılan birimler, dolayısıyla bu sorunları artıran olumsuz bir etken olarak belirtilmiştir. Bununla birlikte, katılımcıların ifadelerinde belirttikleri "tanımlanmamış kadrolar" sporla ilgili mesleklerde yaşanan başka bir problemi daha ortaya koymaktadır. Elde edilen bu bulgular ışığında spora ait meslek alanlarının "yasal dayanak" sorunu ana tema olarak ortaya çıkmıştır.

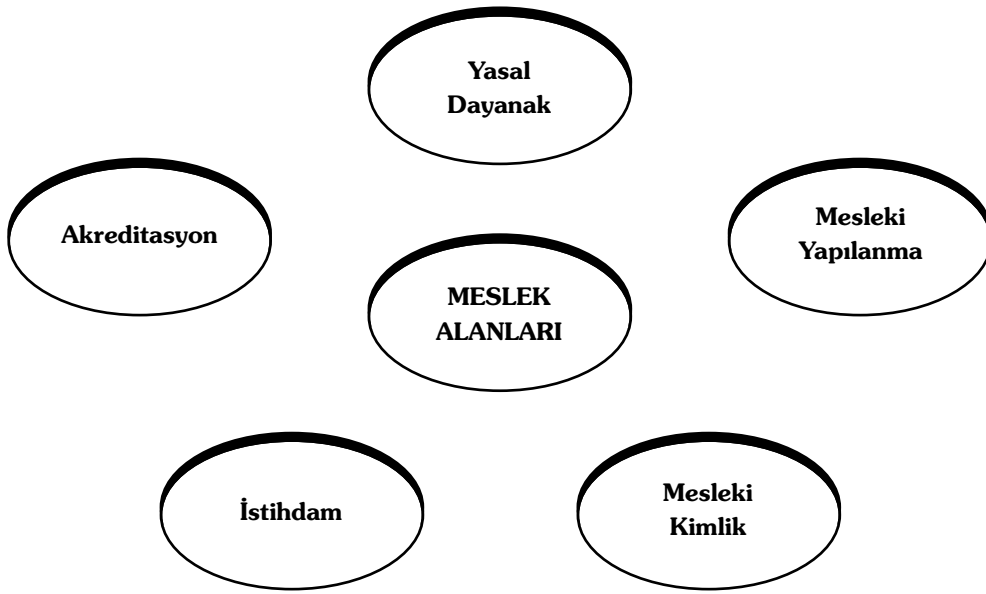
Katılımcı A, B ve D spor alanında çalışanların mesleki kimliklerinin tanımlanması ile ilgili bulgularda, beden eğitimi öğretmenliği gibi "tanımlanmış" alanlar olduğunu, ancak hala "tanımlanmamış alanların" da olduğunu belirtmişlerdir. Yine aynı katılımcıların ifadelerinden elde edilen bulgular, bu meslekler içinde "tanımlanabilir alanlar" olduğunu da göstermektedir. "Mesleki kimlik" ana teması altında ortaya çıkan kodlar, hem "mesleki tanımların çeşitlendirilmesi", hem de sporla ilgili "yeni meslek alanlarının tanımlanması" gereğini ortaya koymaktadır.

Katılımcı A, B, C ve E spor alanında çalışacak kişilerin yetiştirilmesinde kurumlar arasında bir "kalite eşitsizliği" bulunduğu dikkat çekerken, eğitimde "kalite gereğini" ifade etmişlerdir. Katılımcılara göre önemli bir sorun da "piyasadaki kalite eşitsizliği"dir. Bu bağlamda "akreditasyon"

ana tema olarak belirlenmiştir. Bu tema altında yer alan diğer kodlar kurumlar arasında denklik sağlanmasına yönelik çözüm önerilerini de içermektedir. Bu çözüm önerilerinden biri "kalite kriterleri oluşturma", diğeri ise "fakülteleşme" olarak ifade edilmiştir.

Spordaki meslek alanlarının konumu ve kimliğine ilişkin soruların analizi ile ortaya çıkan diğer ana temalar ise "istihdam" sorunu ve "mesleki yapılanma eksikliği" olarak belirlenmiştir. Şekil 2, katılımcıların spordaki meslek alanlarının durumu ile ilgili ifadelerinin sonucunda ortaya çıkan sorunları göstermektedir.

Şekil 2. Türkiye'de Spordaki Meslek Alanlarına İlişkin (Araştırma Bulgularına Dayalı) Sorunlar

TARTIŞMA VE SONUÇ

Türkiye'de spor bilimlerinin gelişimi ve spordaki meslek alanlarının günümüzdeki durumunu sorgulayan bu araştırmanın sonuçları, genel anlamda Türkiye'de bu konulara ilişkin sorunların yaşanmakta olduğunu ortaya koymaktadır.

Araştırmanın ilk bölümü olan spor bilimlerinin durumu ile ilgili, katılımcıların ortak ve olumlu olarak ifade ettikleri tek konu spor bilimlerinin bir "gelişim süreci" içinde olduğudur. Genç ve potansiyel sahibi olarak ifade edilen spor bilimleri, halen gelişmekte olan bir bilim alanı olarak görülmektedir.

Gelişim süreci temasının dışında katılımcıların ifadeleri yoğun bir şekilde spor bilimlerinin mevcut sorunlarında odaklanmaktadır. Spor bilimleri alanında yaşanmakta olan "bilimsel sınıflama" sorununun ortak ifade edilen bir tema olarak öne çıktığı görülmektedir. Alanda yaşanan bu sıkıntının sebepleri ise, alana karşı ön yargılı yaklaşım, çok disiplinliliği sınıflayamama ve Yüksek Öğretim Kurumu'ndaki sorumlu kişilerin alan dışı bilgiyle yapılanmayı gerçekleştirmesi olarak görülmektedir. 2004 yılında yüksekokul müdürleri ve bölüm başkanlarının iştiraki ile yapılan bir toplantıda öne sürülen öneriler doğrultusunda Spor Bilimleri Derneği tarafından hazırlanan "Spor Yüksek Öğreniminde Çağdaş Gelişim Önerileri ve Spor Bilimleri Fakülteleri" raporunda da öncelikle bu soruna işaret edilmektedir⁽¹²⁾.

Bir diğer önemli sorun alanın "tanıtım ve temsilinde" kendini göstermektedir. Spor bilimlerinin yeterli şekilde tanıtılmamış olması, kendi alanını ifade etmekteki eksiklik, özellikle spor bilimcilerin kendilerinden kaynaklanan bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra YÖK'teki temsilci eksikliği tanıtım ve temsil sorununa temel teşkil eden bir diğer unsurdur.

Katılımcıların spor bilimleri camiası içinde bir örgütlenme sorunu olduğunu açıkça ifade ettikleri görülmektedir. Örgütlenme sorunu, içerisinde dayanışma ve işbirliği eksikliğini ve bununla birlikte daha önce başlatılan çabalara sahip çıkılmamasından dolayı dayanışma sorununu barındırmaktadır. Araştırmaya katılanların görüşüne göre, bu sorunun çözümüne meslek odası veya dernekçilik yaklaşımı ışık tutabilir. Bununla birlikte yeterli kamuoyu oluşturmak spor bilimleri alanındaki örgütlenme sorununun çözümü için bir alternatif olabilir.

Spor bilimleri alanı Türkiye'deki diğer bilim alanlarına göre yeni şekillenen bir alan olduğu için "bilimsel geri kalmışlık" sorunu da bununla birlikte gelmektedir. Araştırma sonuçları, kurumsallaşma sürecindeki hataların tekrarlanmasına da bağlı olarak spor bilimleri alanının henüz kurumsallaşamamış olduğunu ve kurumsallaşma sürecinin devam etmekte olduğunu yansıtmaktadır. Araştırmada ortaya çıkan bu sonuçla paralel biçimde Bağırman ve Candan (2005), sporun evrensel gelişim sürecindeki yapılanmaların ülke koşullarının göz ardı edilmesiyle gerçekleşmesi sebebiyle spor bilimleri anlayışının ve yapılanmasının kimliksiz bir yapıda kurumsallaşmasını ortaya çıkardığını ifade etmektedirler⁽⁹⁾.

Katılımcılardan biri diğer disiplinlerle kıyaslandığında aslında bilimsel kalitede bir eksiklik olmadığını ifade ederken, diğer katılımcılar lisansüstü eğitim kalitesinin düşük olmasının "bilimsel kalitede" bir sorun teşkil ettiğini ifade etmektedirler. Bilimsel kalite sorunuyla yakından ilgili bir diğer konu ise evrensel bilime katkıdaki eksikliğin ve bilimsel yayın eksikliğinin söz konusu olduğu "bilime katkı" sorunudur. Bu durum öğretim elemanı başına düşen yayın sayısında kendini göstermektedir⁽⁹⁾.

Spor bilimlerinin durumunun sorgulandığı ilk bölümde ortaya çıkan diğer sorunlar ise "akademik alt yapı" ve "kimlik" sorunları olmuştur. Akademik alt yapı eksikliğinin hem spor bilimcilerin alt yapı eksikliğinden hem de diğer bilim alanlarından gelenlerin spordaki alt yapı eksikliğinden kaynaklandığı ifade edilmektedir. Ayrıca spor bilimleri alanında ortak bir dil konuşulmaması beraberinde kimlik sorununu yaratmaktadır. Orhun (2000), spor bilimleri ile ilgili

kavramlarda bir kargaşa yaşandığına dikkat çekerken, bu sorun karşısında ortak bir terminoloji oluşturulmasının gereğini vurgulamıştır⁽¹⁰⁾.

Araştırmanın ikinci bölümünü oluşturan spordaki meslek alanlarıyla ilgili değerlendirme sonuçlarına göre "yasal dayanak" öne çıkan sorunlar arasındadır. Özellikle beden eğitimi öğretmenliği dışındaki alanlarda hizmet sınıflarının ve kadroların tanımlanmamış olması, yasal alt yapı oluşturulmadan spordaki diğer mesleklerde eleman yetiştirilmesi bu sorunun önemli unsurları olarak ortaya çıkmaktadır. Ankaş (1996), bir kimsenin geçimini sağlamak, yaşamını sürdürmek amacıyla yapmış olduğu uğraşları ve çabaları meslek olarak tanımlarken, hiç kuşkusuz bu çabaların yasal bir çerçeve içinde olması, başka bir deyişle hukuki normlara uygun olması gerektiğini söylemektedir⁽⁹⁾. 1997 yılında yapmış olduğu çalışmasında Açıkada, bu araştırmanın sonuçlarıyla benzer biçimde antrenörlük için Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün uygulaması ile spor okulları arasındaki çelişkiye dikkat çekmektedir⁽⁹⁾.

Spordaki meslek alanlarıyla ilgili bir diğer önemli konu ise "mesleki kimlik" tir. Katılımcılar yine beden eğitimi öğretmenliğinin tanımlanmış tek alan olduğunu, bunun dışında antrenörlük, spor yöneticiliği ve rekreasyon gibi diğer temel meslek alanların tanımlanmamış olduğunu ifade etmektedirler. Bu durumda spordaki diğer meslek alanlarını düşünerek tanımların çeşitlendirilmesi ve sporla ilgili yeni meslek alanlarının tanımlanması zorunluluğu söz konusudur. Benzer sorunların ve önerilerin Açıkada (1993) tarafından ortaya konmuş⁽¹¹⁾ olmasına rağmen günümüzde yine aynı sorunların telaffuz edilmesi spor bilimlerinin gelişim sürecinde bu soruna ilişkin pek fazla mesafe kat edilemediğini düşündürmektedir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, spor alanında çalışacak kişileri yetiştiren kurumlar arasında "akreditasyon" sorunu yaşandığı görülmektedir. Katılımcıların hemen hepsi eğitim kurumları arasında bir kalite eşitsizliğinden ve bunun yansımalarının piyasada devam ettiğinden bahsetmektedirler. Kalitedeki bu farklılığı ortadan kaldırmak için kalite ölçütlerinin oluşturulması gerektiği bir öneri olarak ifade edilirken, kalite kriterlerini ortaya koyabilen bir fakülteleşme sürecinin de bu soruna çözüm olabileceği önerisi getirilmektedir. Kalitede eşitsizliği yaratan en önemli faktörler arasında sayıları 1997 yılı itibarıyla birdenbire artan⁽⁹⁾ ve 2004 yılında 54'e ulaşan⁽¹²⁾ spor okullarının gerekli alt yapıyı sağlayamamış olmaları sayılabilir. Bununla birlikte öğretim elemanı sayısındaki azlık kalitesizliği körükleyen bir başka sorun olarak görülebilir⁽⁹⁾.

Spordaki meslek alanlarının durumunda, mezunların istihdam yerlerine ilişkin sorunlar ile çok sayıda okulun mezunları sebebiyle oluşan istihdam fazlası, "istihdam" teması olarak ortaya çıkmaktadır. Ayrıca sorun olarak görülen bir diğer konu da "mesleki yapılanma" olarak ifade edilmektedir.

Sonuç olarak, spor bilimleri ve spordaki meslek alanlarıyla ilgili bugün ifade edilen sorunların aslında Türkiye'de spor bilimlerinin geçmişten günümüze taşıdığı sorunlar olduğu ortaya çıkmaktadır. Araştırma sonuçları, bir taraftan önemli gelişmelere işaret ederken, diğer taraftan yıllar içinde sorunların çözülmemiş olduğunu ve hatta katlanarak arttığını yansıtmaktadır.

KAYNAKLAR

1. Açıkada C., "Beden Eğitiminin Spor Eğitimine: Sporda Yeni Felsefeler", II. Ulusal Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu, (16-18 Aralık 1993 Manisa), Milli Eğitim Basımevi, Ankara, Bildiriler, s. 57-71.
2. Açıkada C., "Türkiye'de Spor Eğitimi Veren Kurumların Yeniden Yapılanması ve Hakemli Çalışmaların Gelişimi", Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, (8), 1, 17-42, 1997.
3. Açıkada C., Demirhan G., "Türkiye ve Avrupa Ülkelerinde Beden Eğitimi Yetiştiren Bazı Yükseköğretim Kurumlarının Öğrenci, Öğretim Elemanı ve Dersler Boyutuyla Karşılaştırılması", Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, (8), 2, 4-25, 1997.
4. Açıkada C., "Türkiye'de Spor Bilimlerinin Gelişimi", 5. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, (3-7 Kasım 1998), Bildiriler, s. 49-50..
5. Açıkada C., "Beden Eğitimi ve Spor Bilimlerinin Gelişimi", 4. Ulusal Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Sempozyumu, Uludağ Üniversitesi, Bursa (10-11 Haziran 2005), Bildiriler, s. 29-55.
6. Bağırhan T., "Spor Bilimlerinde Beden Eğitimi ve Spor İkilemi", Spor Bilimleri II. Ulusal Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, (1992).
7. Bağırhan T., Candan N., "Riyaset-i Bedeniye'den Spor Bilimlerine: Türkiye'de Spor Bilimlerinin Gelişimi", Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu, Manisa, (8-9 Nisan 2005), Bildiriler, s. 5-18.
8. Bağırhan T., Candan N., "Spor Bilimleri Kendi Kendimize Yaptığımız Bir Büyü Mü?", Spor Eğitiminin ve Performansının Felsefi Temelleri Sempozyumu, Manisa, (8-9 Nisan 2005), Bildiriler, s. 19-20.
9. Mirzeoğlu N. (Editör), Spor Bilimlerine Giriş, Bağırhan Yayınevi, 2003, Ankara.
10. Orhun A., "Spor Biliminde Terminoloji Sorunu", 1. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Kongresi, Ankara, (26-27 Mayıs 2000), Bildiriler.
11. Singer, R.N., "New Horizons and Developments in Sport Sciences in The 21st Century", 5. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara, (3-7 Kasım 1998), Bildiriler, s. 48.
12. Rapor: "Spor Yüksek Öğreniminde Çağdaş Gelişim Önerileri ve Spor Bilimleri Fakülteleri" Raporu, Spor Bilimleri Derneği, 2004.
13. Yıldırım A., Şimşek H., Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, 2000, Ankara.
14. <http://www.yok.gov.tr/uak/index.html>, "Doçentlik Sınavı" Ankara, 2006.